

December 2019

Oversigt over aktørernes rolle og ansvarsfordeling ved fund af pesticider¹ i grundvand eller drikkevand over drikkevandskvalitetskravet.

Denne oversigt beskriver kortfattet vandforsyningernes² og myndighedernes rolle- og ansvarsfordeling, når der konstateres et indhold af pesticider i grundvand eller drikkevand, som kan udgøre en sundhedsmæssig risiko i forbindelse med drikkevandsforsyning.

Denne oversigt indeholder ikke en nærmere beskrivelse af de gældende regler, og derfor skal denne oversigt således læses i sammenhæng med gældende lovgivning og relevante vejledninger.

Dette notat berører de aktører, som er listet nedenfor.

- Vandforsyning
- Kommune
- Analyselaboratorie
- Styrelsen for Patientsikkerhed (STPS)
- Region
- Miljøstyrelsen

Foruden de enkelte aktørers ansvar, så eksisterer et formaliseret samarbejde på tværs af alle disse aktører i form af Vandpanelet og pesticidarbejdsgruppen under Vandpanelet (se mst.dk).

Ansvarsfordeling for kontrol af indhold af pesticider i grundvand og drikkevand.

Vandforsyning:

En vandforsyning skal regelmæssigt kontrollere det grundvand, der indvindes fra vandforsyningens indvindingsboringer samt kontrollere det drikkevand, der ledes ud til forsyningens forbrugere. Kontrollen skal være med til at sikre, at kvaliteten af det drikkevand der ledes ud til vandforsyningens forbrugere, overholder de gældende kvalitetskrav (*Drikkevandsbekendtgørelsens § 3 og § 7*).³

Vandforsyningen skal sørge for, at alle kontrolprøver udtages af og analyseres på et analyselaboratorie, der er akkrediteret hertil efter reglerne i Bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger⁴ (*Drikkevandsbekendtgørelsens § 11*).

¹ Definitionen af pesticider skal tolkes som det er formuleret i drikkevandsbekendtgørelsens bilag 1 c fodnote 9.

² Vandforsyningerne skal i dette notat primært forstås som de almene vandforsyninger.

³ Bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg, BEK nr. 1070 af 28/10/2019

⁴ Bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger, BEK nr. 1071 af 28/10/2019

Viser kontrolmålinger, at indholdet af pesticider ikke overholder de kvalitetskrav, der er fastsat i drikkevandsbekendtgørelsens bilag 1 a-d, skal vandforsyningen straks underrette kommunen (*Drikkevandsbekendtgørelsens § 13*). Kommunen tager kontakt til STPS, der foretager en sundhedsmæssig vurdering af drikkevandets kvalitet, og STPS vejleder kommunen om den sundhedsfaglige vurdering i det konkrete tilfælde.

Vandforsyningen bør få analyseresultatet kvalitetssikret og bekræftet på det udførende analyselaboratorium. En bekræftende reanalyse kan eventuelt foretages af et sekundært analyselaboratorium.

Nødvendig information om drikkevandets kvalitet skal af vandforsyningen stilles til rådighed for vandforsyningens forbrugere. (*Drikkevandsbekendtgørelsens §29*). Informationsniveauet afhænger i det konkrete tilfælde af kommunens drøftelse med STPS.

Hvis det er nødvendigt, så har vandforsyningens mulighed for at ansøge kommunen om en dispensation til at afvige fra de gældende kvalitetskrav i en nærmere fastsat periode. (*Drikkevandsbekendtgørelsen § 16, §18 og §19*).

Kommune:

Når der konstateres et indhold af pesticider i drikkevandet, som overskrider de gældende kvalitetskrav, har kommunen som tilsynsmyndighed en central og koordinerende rolle og fører dialogen mellem vandforsyningen og de enkelte relevante myndigheder.

Kommunen drager omsorg for, at årsagen til en overskridelse påvises samt sørger for, at der hurtigst muligt træffes udbedrende foranstaltninger, så drikkevandets kvalitet kan genoprettes (*Vandforsyningslovens § 62, stk. 2*).

Bedømmes drikkevandet at være sundhedsfarligt, skal kommunen sikre, at vandforsyningens forbrugere straks underrettes om situationen samt om hvilke foranstaltninger den enkelte forbruger bør træffe (*Vandforsyningslovens § 62, stk. 7*). Kommunen kan først træffe endelig afgørelse af hvorvidt drikkevandets indhold af pesticider er sundhedsfarligt, efter kommunens drøftelse med STPS (*Vandforsyningslovens § 62, stk. 5*).

Opstår der viden om et potentielt forhold i en vandforsynings indvindingsopland, som tilsiger det, skal kommunen sørge for at udvide listen over de kontrolparametre der indgår vandforsyningens kontrolprogram (*Drikkevandsbekendtgørelsens § 7, stk. 8 og 9*).

Modtager kommunen en ansøgning om dispensation fra en vandforsyning, kan kommunen først træffe afgørelse efter kommunen har indhentet en udtalelse fra STPS (*Drikkevandsbekendtgørelsens § 16, stk. 2*).

Såfremt der kan meddeles en dispensation, skal kommunen efter forudgående drøftelse med STPS træffe beslutning om, hvorvidt der i dispensationsperioden skal træffes foranstaltninger f.eks. iværksættelse af anvendelsesbegrænsninger,

⁵ Bekendtgørelse af lov om vandforsyning m.v., LBK nr. 118 af 22/02/2018

etablering af alternativ vandforsyning mv. (*Drikkevandsbekendtgørelsens § 16, stk. 4 og 5*).

Ved meddelelse af en dispensation, skal kommunen på passende vis informere de berørte forbrugere om den meddelte dispensation samt dispensationens betingelser (*Drikkevandsbekendtgørelsens § 17, stk. 2.*).

Analyselaboratorie:

Analyselaboratoriet skal sikre, at et analyseresultat og den anvendte metode er korrekt og sørge for, at analyse, måling og prøvetagning er udført som en akkrediteret teknisk prøvning i henhold til bekendtgørelse om kvalitetskrav miljømålinger (*Drikkevandsbekendtgørelsen § 9*).

Region:

Regionen foretager i samarbejde med kommunen en kortlægning af forurenede arealer (*Jordforureningslovens § 3*), og som et led i regionens kortlægning, og med henblik på en videre offentlig indsats, fastlægger regionen de arealer, hvor en forurening kan have skadelig virkning på grundvandet (*Jordforureningslovens § 6, stk. 1*).

Regionernes ansvar vedrører udelukkende punktkilder fra før 2001.

Når regionen træffer afgørelse om en endelig kortlægning af et areal, orienterer regionen den aktuelle kommune (*Jordforureningslovens § 12*). Hvis regionen ved en punktkildeundersøgelse på en kortlagt ejendom konstaterer en forurening, som kan berøre en vandforsyning, underretter regionen den berørte vandforsyning. (*Jordforureningsloven § 66 stk. 6*).

Konstateres der en forurening af grundvandet, forestår regionen en opsporing af forureningskilder i samarbejde med kommunen (*Jordforureningslovens § 66, stk.2*).

Styrelsen for Patientsikkerhed (STPS):

Når STPS modtager en henvendelse om, at der i drikkevandet er påvist et indhold af pesticider der ligger over drikkevandskvalitetskravet, foretager STPS en sundhedsfaglig vurdering af, hvorvidt drikkevandet kan udgøre sundhedsmæssig risiko ved indtagelse. STPS rådgiver i denne forbindelse kommunen om de sundhedsmæssige forhold.

Såfremt STPS modtager en henvendelse om fund af et nyt pesticid, (dvs. stof der ikke fremgår af GRUMO eller drikkevandsbekendtgørelsens bilag 2; pesticidlisten eller i øvrigt har været sundhedsvurderet), henvender STPS sig til Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen foretager en toksikologisk vurdering af det enkelte pesticid, og STPS foretager på denne baggrund en sundhedsfaglig vurdering af, hvorvidt et indhold af det aktuelle pesticid i drikkevandet, kan udgøre en sundhedsmæssig risiko ved indtagelse samt om kommunerne i en nærmere fastsat periode, kan meddele en dispensation til en vandforsyning i forbindelse med overskridelse af det gældende kvalitetskrav til drikkevand.

Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsens foranstalter, på baggrund af henvendelse fra STPS, en toksikologisk vurdering af de enkelte stoffer i drikkevandet, hvis kvalitetskravet i drikkevand er overskredet. Der inddrages relevant viden fx fra den europæiske fødevarerikkerheds autoritet: EFSA, det europæiske kemikalieagentur: ECHA og den amerikanske miljøstyrelse: US EPA.

Miljøstyrelsen skal mindst en gang årligt på baggrund af det nationale overvågningsprogram for grundvand (GRUMO⁶) og på baggrund af anden vidensopsamling vurdere, om drikkevandsbekendtgørelsens bilag 2 skal ændres, (*drikkevandsbekendtgørelsens § 10*). Vurderingen drøftes i pesticidarbejdsgruppen under Vandpanelet⁷, hvor alle de nævnte aktører er medlemmer.

Miljøstyrelsen skal desuden vejlede kommuner om de gældende regler.

En aktuel situation: Påvisning af indhold af pesticider over drikkevandskvalitetskravet i drikkevand.

- Vandforsyningen modtager et analyseresultat, som viser en overskridelse af drikkevandskvalitetskravet, og orienterer straks kommunen.
- Vandforsyningen bør få analyseresultatet kvalitetssikret og bekræftet på det udførende analyselaboratorium, evt. kan en bekræftende reanalyse foretages af et sekundært analyselaboratorium.
- Kommunen tager straks kontakt til STPS, når der påvises et indhold i drikkevandet der overskrider drikkevandsbekendtgørelsens krav. STPS foretager en sundhedsfaglig vurdering af det påviste indhold i drikkevandet baseret på en toksikologisk vurdering fra MST, og vejleder derefter kommunen om de sundhedsmæssige risici og evt. nødvendige foranstaltninger.
- Kommunen koordinerer med STPS og sikrer, at de berørte forbrugere orienteres om situationen samt de eventuelle foranstaltninger, som den enkelte forbruger skal foretage, såfremt det vurderes nødvendigt.
- Vandforsyningen sørger for, at stille den nødvendige information om drikkevandets kvalitet til rådighed for forbrugerne, og vandforsyningen bør ligeledes orientere de berørte forbrugere om, hvilke tiltag der iværksættes for at genskabe en drikkevandskvalitet, der overholder drikkevandsbekendtgørelsen.
- Vandforsyningen bør gennemgå mulighederne for at ændre indvindings- og forsyningsstrategien og herunder muligheden for nødforsyning i en midlertidig periode, og efterfølgende orientere kommunen om eventuelle løsningsmuligheder.

⁶ Delprogram for overvågning af grundvand, som er et led i NOVANA (Det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur)

- Vandforsyningen kan ved udfordringer med at finde midlertidige løsningsmuligheder gennemgå muligheden for at implementere videregående vandbehandling. Reglerne for ansøgning om videregående vandbehandling, findes i bekendtgørelse om vandindvinding og vandforsyning⁸.
- Vurderer vandforsyningen at det er nødvendigt, kan vandforsyningen indsende en ansøgning til kommunen om en dispensation fra de fastsatte drikkevandskvalitetskrav. Inden kommunen kan træffe afgørelse om eventuel dispensation, indhentes en udtalelse fra STPS. Kommunen skal på passende vis informere de berørte forbrugere om dispensationen og betingelserne herfor.
- Opstår der ved kildeopsporing viden om en forurening fra en punktkilde, som berøre en vandforsyning, koordinerer vandforsyningen, kommunen og regionen situationen for således at sikre en helhedsorienteret og bæredygtig indsats.
- På baggrund af ny viden om fund af pesticider, tilpasser kommunen vandforsyningens kontrolprogram.

⁸ Bekendtgørelse om vandindvinding og vandforsyning, BEK nr. 40 af 26/04/2019